

BilgiEdinmeHakki.Org Raporu

Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun

Sağlık Bakanlığı Tarafından Uygulanmasındaki Yanlışlıklar

Dr. Yaman AKDENİZ*
akdeniz@bilgiedinmehakki.org
Bilgiedinmehakki.org

Sürüm 1.0 – 21 Ekim 2004

Giriş.....	2
Sağlık Bakanlığı Uygulaması	2
Duyuru	3
Sağlık Bakanlığı Uygulamasındaki Yanlışlıklar.....	3
Sonuç.....	5

* Dr. Yaman Akdeniz Leeds Üniversitesi Hukuk Fakültesinde Öğretim Üyesidir. İnternet'le ilgili hukuk konularında, İngiliz Anayasa Hukuku, Ceza Hukuku, ve İnsan Hakları Hukuku konularında ders vermektedir. Fakülte içinde kurulmuş olan SiberHukuk Araştırma Ünitesi'nin koordinatörlüğünü yapmaktadır, ve SiberHukuk LL.M programından sorumludur. Aynı zamanda Cyber-Rights & Cyber-Liberties (UK) (<http://www.cyber-rights.org/>) adlı kar amacı gütmeyen sivil toplum örgütünün kurucusu ve 1997'den beri başkanıdır. Ekim 2003 yılında Dr. Yaman Akdeniz'in Beyaz Kitap: İnternet'in Çok Taraflı Yönetimi adlı kitabı Türkiye Bilişim Vakfı tarafından yayımlandı. Dr. Akdeniz ayrıca 2003-2004 yılları arasında Açık Toplum Enstitüsü'nün Uluslararası Politika ve Enformasyon Politikası Araştırma Programı Akademisyenliği'ni de yaptı. Katkılarından dolayı Sayın Avniye Tansuğ'a (Bilgiedinmehakki.org, İvHP, ÇEKÜL) teşekkür ederim.

Giriş

BilgilenmeHakki.Org / Bilgiedinmehakki.org olarak 28 Eylül 2004 tarihinde “Türkiye’de Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun Bakanlıklar Tarafından Uygulanması” başlıklı bir rapor yayınladık. Bu incelemede öncelikle 15 Bakanlığın Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nu Yönetmelik gereği ne şekilde uygulamaya başlattığını web sitelerini inceleyerek araştırdık. Daha sonra bütün bu Bakanlıklarla temasa geçip, her birine standart bir bilgi edinme hakkı başvurusunda bulunduk. Gelen yanıtlara göre de aşağıdaki raporu hazırladık.

Bu araştırma ve incelemeden ortaya çıkan en önemli sonuçlardan biri **Sağlık Bakanlığı** ve **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın** “Bilgi Edinme Birimleri”nin oluşturulmasına, yapılan başvuruya ve sorulan sorulara herhangi bir yanıt vermemesidir. Yayınladığımız raporda uygulamada önemli problemler olduğuna dikkat çekilmiş ve yanıt vermemekte direnen bu iki Bakanlığın bilgi edinme hakkının kullanılmasına yardımcı olmada sınıfta kaldıkları belirtilmişti.

Sağlık Bakanlığı Uygulaması

Sağlık Bakanlığı’na 22 Ağustos 2004 ve 13 Eylül 2004 tarihlerinde iki defa web üzerinden Bakanlık Bilgi Edinme Birimi sayfalarındaki elektronik formu doldurarak başvuru yaptık. Fakat bu Bakanlıktan hiç bir şekilde bugüne kadar bize bir cevap verilmedi. Bilindiği gibi başvuru kabul konusunda bütün Bakanlıklar kanun ve yönetmelik gereği elektronik ortamda başvuru kabul etmek zorundadır ve etmektedir. Aynı şekilde kanun ve yönetmelik gereği yapılan başvurulara 15 iş günü içinde cevap vermek zorundadırlar.

Sağlık Bakanlığı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun 5. maddesindeki **Bilgi verme yükümlülüğünü** dikkate almazken ve almamaya devam ederken, geçtiğimiz haftalarda bu Bakanlığın web sitesinin Bilgi Edinme Birimi’nde (<http://www.saglik.gov.tr/default.asp?sayfa=ebilgi>) yer alan “Bilgi Edinme Hakkı Formu”nu da ortadan kaldırdı. 22 Ağustos 2004 ve 13 Eylül 2004 tarihlerinde iki defa doldurup başvuru yapmış olduğumuz ve aşağıda görülen “form”lar Bakanlık sitesinden kaldırılırken hiçbir açıklama da yapılmadı.

The screenshot shows the 'Bilgi Edinme - Gerekli Kişi' form on the T.C. Sağlık Bakanlığı website. The form is titled 'Bilgi Edinme - Gerekli Kişi' and is for Dr. Yaman AKDENİZ. The form includes fields for name, address, and contact information. The 'Bilgi Edinme' section contains the following text: (6) Kurumunuzun Bilgi Edinme Hakkı sayfalarınızda <http://www.saglik.gov.tr/default.asp?sayfa=ebilgi> Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ile ilgili bilgi verilmemiştir. Neden bu Kurul hakkında sitenizde bilgi bulunmamaktadır? (7) Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ile ne şekilde temasa geçebilirsiniz? The form is signed by Dr. Yaman AKDENİZ. The form is dated 22 Ağustos 2004, Pazartesi.

http://www.saglik.gov.tr/default.asp?sayfa=ebilgigercek

T.C. Sağlık Bakanlığı

22 Ağustos 2004, Pazar

Bilgi Edinme - Gerçek Kişi

"E-Postanız gönderildi."

"Başvuru Sahibinin"

Adı: "Dr. Yaman AKDENİZ"

Soyadı:

Adresi:

T.C. Kimlik No:

E-Mail Adresi: "lawya@cyber-rights.org"

"Sayın Yetkili, (1) T.C. Sağlık Bakanlığı içinde kurulan Bilgi Edinme Birimi'ne bugüne kadar "gerçek kişiler" tarafından kaç tane başvuru yapılmıştır? (2) Ortalama olarak bu başvurular ne kadar süre içinde Bakanlık tarafından cevaplandırılmıştır? (3) Bugüne kadar yapılan bu başvurulardan kaç tanesi reddedilmiştir? (4) Reddedilen başvurular hangi nedenlerden dolayı reddedilmiştir? (5) Reddedilen başvuru sahiplerine itiraz hakları konusunda ne bilgi verilmiştir? (6) Kurumunuzun Bilgi Edinme Hakkı sayfalarında <http://www.saglik.gov.tr/default.asp?sayfa=ebilgi> Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ile ilgili bilgi verilmemiştir. Neden bu Kurul hakkında sitenizde bilgi bulunmamaktadır? (7) Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu ile ne şekilde temasa geçebilirsiniz? Saygılarımla, Dr. Yaman AKDENİZ "

Başvurunuzla email olarak cevap verilecektir.

ÜYE GİRİŞİ

GİRİŞ

ENGLISH

Yeni Eklenenler

"Kadınlarda kansere bağlı ölümlerin ilk sırasında yer alan 'mene kanseri'nde erken teşhis çok önemlidir."

> Akdağ: "Biz, sorunları halmın altına süpürmek yerine vatandaşlarımızın en önemli ihtiyacı olan sağlıktaki sorunları görebek çözüm bulmaya yoğun olarak çalışıyoruz"

> WESSEX

Buna karşılık, Bakanlığın Bilgi Edinme Hakkı sayfalarında şu anda aşağıdaki açıklama yapılmaktadır:

Duyuru

Bakanlığımız internet sayfası aracılığıyla yaptığımız başvuru ve ilginiz için teşekkür ederiz. Sizlerin daha hızlı ve kolay bir şekilde bilgi alabilmeniz için; Sağlık Bakanlığı Halkla İlişkiler Koordinatörlüğü'nün İletişim Merkezi'ne 184 numaralı telefonu arayarak ulaşabilirsiniz. "Bilgi Edinme" hakkına yönelik başvurularınızı yaparak; sonuçlarına görüşme anında ya da daha sonra operatörlerimizin yönlendireceği şekilde en kısa sürede ulaşabilirsiniz.

184 hattı sağlık sisteminin işleyişine ilişkin bilgi alma, eleştiri ,talep ve sorunlarınızı iletebilmeniz için kurulmuştur. İlettiğiniz sorunlarınız yetkili birimlere yönlendirilerek çözümlenmesi sağlanmaktadır.

Amacımız sizlere daha iyi bir sağlık hizmeti sunabilmektedir

SAĞLIK BAKANLIĞI

Sağlık Bakanlığı Uygulamasındaki Yanlışlıklar

(1) 24 Nisan 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan 4982 numaralı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 5. maddesi gereği tüm kamu kurum ve kuruluşları "bu Kanunda yer alan istisnalar dışındaki her türlü bilgi veya belgeyi başvuranların yararlanmasına sunmak ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdürler." Sağlık Bakanlığı BilgiEdinmeHakki.Org tarafından yayınlanan ve basında geniş yer verilen rapordan haberdar olmasına rağmen bu yükümlülüğünü yerine

getirmemekte direnmektedir. (Not: Aşağıda görüldüğü gibi raporla ilgili Radikal'de çıkan habere Bakanlığın web sitesinin Basın bölümünden ulaşmak mümkün.)

Address http://www.gazete.saglik.gov.tr/gazete.php?state=detay&id=2934&oldstate=liste&lgb_pid=29661098217467

T.C. Sağlık Bakanlığı

Basın Bülteni

Haber Detayı

Haber Başlığı
Tarih
Gazete
Bakanlık
Değerlendirmesi

bilgi edinmek kolay değil
06/10/2004
Radikal
SABİM

Bilgi edinmek kolay değil

Bilgilenmehakki.org'un araştırmasına göre, vatandaşlar 'bilgi edinme hakkı' için başvurularını ancak Milli Eğitim, Sağlık, Çalışma ile Tarım ve Köy İşleri bakanlıklarından yanıt almışlardır.

İSTANBUL - Bilgi Edinme Hakkı Yasası'nın uygulanmasına yönelik yapılan bir araştırmanın sonuçlarını değerlendiren Leeds Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesi Dr. Yaman Akdeniz'in raporuna göre, yasa, bazı bakanlıklarda sağlıklı işlemiyor.

Yasanın uygulamadaki takibi için kurulan bilgilenmehakki.org portalının yaptığı araştırmanın sonuçlarına göre, yaklaşık bir ay içinde 15 bakanlığa yapılan 2 bin 519 başvurunun yüzde 23'ü yanıtızsız kaldı.

Dr. Yaman Akdeniz'in raporuna göre araştırma, 15 bakanlığın Bilgi Edinme Hakkı Yasası'nı ne şekilde uyguladığını saptamak için yapıldı. Web sitesi yeni kurulduğu için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığın

hakkı başvurusunda bulunuldu ve gelen yanıtlara göre de rapor hazırlandı. Başvurular 22-23 Ağustos tarihlerinde yapıldı.

Dokuz yanıt, altı ret

Kanuna göre 15 işgünü içinde, yani en geç 13 Eylül Pazartesi gününe kadar yanıt verilmesi gerekiyordu. 13 Eylül'de Milli Savunma, Kültür ve Turizm, Adalet, Ulaştırma, Sanayi ve Ticaret, Maliye, Dışişleri, Bayındırlık ve İskân ile Çevre ve Orman Bakanlıklarından yanıt ve bilgi geldi.

İçişleri Bakanlığı, 22 Ağustos'taki başvuruya 17 Eylül'de yanıt verdi, ancak istenilen bilgileri vermedi. Sağlık, Milli Eğitim, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ile Tarım ve

13 Eylül'deki iki başvuruya yanıt gelmedi.

Rapora göre kanunun yürürlüğe girdiği 24 Nisan'dan itibaren bakanlıklara soru yağdı. Ağustos ayı ortasından eylül başına kadar bakanlıklara toplam 2 bin 519 başvuru yapıldı. Bunlardan 1929'u, yani yüzde 77'si kabul edilip yanıtlandı, 590'ı, yani yüzde 23'ü çeşitli nedenlerle reddedildi.

Bakanlıklara başvurular ve verilen yanıtların dağılımı şöyle: **Milli Savunma:** 335 başvuru, 126 ret. **Kültür ve Turizm:** 344 başvuru, 23 ret. **Adalet:** 735 başvuru, 65 ret. **Ulaştırma:** 69 başvuru, sıfır ret. **Sanayi ve Ticaret:** 398 başvuru, 197 ret. **Maliye:** 294 başvuru, 144 ret. **Dışişleri:** 48 başvuru, bir ret. **Bayındırlık:** 93 başvuru, bir

Rapora göre, bazı bakanlıklarda uygun 'bilgi edinme hakkı' ret nedenleri ise 'kurum içi düzenli uygulamadaki yansımaları' gerçeğinden rapor

'Uygulama, y

"Sağlık, Milli Eğitim, Kültür ve Turizm ile Tarım ve Köy İşleri bakanlıklarında bu hakkın kullanımı sınırlı kaldı. Açıkça bu kanunun gereğini kendisinden önceki bakanlıklarla uygulamadıkları için yanıtı. Şimdi sıra sıra

(2) 27 Nisan 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan "Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin geçici 5. maddesinde "Kurum ve kuruluşların bilgi edinme birimleri iki ay içinde elektronik posta yoluyla başvuru kabul edecek elektronik posta adreslerini oluşturarak internet sayfalarından kamuoyunun bilgisine sunacak" denmektedir. Sağlık Bakanlığı bu yükümlülüğünü yerine getirmemektedir. Şu anda bu Bakanlığa elektronik posta veya elektronik form doldurularak başvuru yapılamamaktadır. Sadece telefon yoluyla başvuru kabulü hem kanuna hem de ilgili yönetmeliğe aykırıdır.

(3) Başvuruların cevaplandırılması 4982 numaralı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun 12. maddesi gereği yazılı olarak veya elektronik ortamda yapılmalıdır. Telefon veya operator aracılığı ile cevap veya bilgi verilmesi kabul edilemez ve hem kanuna hem de ilgili yönetmeliğe aykırıdır. 27 Nisan 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan "Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin 10. maddesi "kurum ve kuruluşlar elektronik ortamda yapılan başvuruya elektronik ortamda cevap verebileceği gibi, istenen bilgi veya belgenin niteliğine göre yazıyla da cevap verebilir" demektedir. Fakat uygulamada ve Yönetmelik'te telefon veya operatör aracılığı ile bilgi verilmesi gibi bir seçenek yoktur. Sağlık Bakanlığının bu konudaki uygulaması yanlıştır.

(4) 27 Nisan 2004 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanan "Bilgi Edinme Hakkı Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin 6. maddesinde "bilgi edinme hakkının, elektronik ortamda kullanımını kolaylaştırmak amacıyla, kurum ve kuruluşların bilgi edinme birimlerinin elektronik posta yoluyla başvuru kabul edecek elektronik posta

adresleri, kurum ve kuruluşların internet sayfalarında yayımlanır” denilmektedir. Fakat **Sağlık Bakanlığı bu yükümlülüğünü yerine getirmemektedir**. Aynı madde “bilgi edinme hakkı başvuru formlarının, başvuru sahiplerinin istifadesi amacıyla bilgi edinme birimlerinde sürekli bulundurulur” demektir. Bütün diğer Bakanlıklar bu bilgi edinme hakkı başvuru formlarını vatandaşlara web sitelerinden sunarlar **Sağlık Bakanlığı bu yükümlülüğünü yerine getirmemektedir** ve ilgili Yönetmelikte bulunan **bilgi verme yükümlülüğü kapsamında alınacak tedbirleri yerine getirmemektedir**.

(5) 27 Nisan 2004 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan “Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun Uygulanmasına İlişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmeliğin 10. maddesi “*Bilgi edinme başvurusu, kişinin kimliğinin ve imzasının veya yazının kimden neşet ettiğinin tespitine yarayacak başka bilgilerin yasal olarak belirlenebilir olması kaydıyla elektronik ortamda veya diğer iletişim araçlarıyla da yapılabilir*” demektir. Bütün diğer Bakanlıklar bilgi edinme hakkı başvurularını elektronik ortamda (elektronik posta yolu ya da web formları doldurularak) kabul etmekteyken **Sağlık Bakanlığı bu yükümlülüğünü yerine getirmemektedir**. Bu maddede ilaveten “*elektronik posta yoluyla yapılacak başvurular için, kurum ve kuruluşların bilgi edinme birimleri, bu amaçla kurumsal bir elektronik posta adresi oluşturur ve internet sayfalarında yayımlar*” denilmektedir. Fakat **Sağlık Bakanlığı bu yükümlülüğünü de yerine getirmemektedir**.

Sonuç

Sağlık Bakanlığı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu gereği bilgi edinme hakkı başvurularını kabul etmek, başvuru sahiplerine yanıt vermek ve bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru sonuçlandırmak üzere, gerekli idarî ve teknik tedbirleri almakla yükümlüdür. Bu Bakanlığın Bilgi Edinme Birimi’nin ve bu birimde çalışan görevlilerinin, ilgili Yönetmelik’in 42. Maddesi gereği **acilen** kurum ve kuruluş yöneticilerince mevzuat dahilinde denetlenmeye alınması gerekmektedir. Bu madde gereği;

*Kanunun ve bu Yönetmeliğin **uygulanmasında ihmali, kusuru veya kastı bulunan memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, işledikleri fiillerin genel hükümler çerçevesinde ceza kovuşturması gerektirmesi hususu saklı kalmak kaydıyla, tabii oldukları mevzuatta yer alan **disiplin cezaları uygulanır.*****

Bakanlıklar içinde yapılacak denetlemenin yanısıra, yukarıda adı geçen Bakanlıkların ayrıca bu kanunun uygulamasından sorumlu **Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu** tarafından da **acilen** incelemeye alınması gerekir.¹

BilgiEdinmeHakki.Org bu kısa raporda belirtilen Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun Sağlık Bakanlığı tarafından uygulanmasındaki yanlışlıkların giderilmesini, öncelikle Sayın Sağlık Bakanı Prof.Dr. Recep AKDAĞ’dan ve Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu’ndan talep eder. Sağlık Bakanlığı uygulamadaki yanlışlıkları giderirken mevcut 15 Bakanlık içinde Bilgi Edinme Hakkı Kanunu’nun uygulanması açısından en geniş kapsamlı bilgi veren **Cevre ve Orman Bakanlığı** ve **Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı’nı** örnek almalıdır.

BilgiEdinmeHakki.Org Bilgi Edinme Hakkı kanunu ile ilgili gelişmeleri gözlemeyi sürdürecektir...

¹ 12 Ekim 2004 tarihli Zaman gazetesinin “Bilgi edinme talebini cevapsız bırakanlara ceza verilecek,” haberine göre (<http://www.zaman.com.tr/?bl=haberler&alt=&trh=20041012&hn=100613>) başkanlığını Başbakanlık Müsteşar Yardımcısı Ruhi Özbilgiç’in yaptığı Bilgi Edinme Değerlendirme Kurulu, bazı kurumlara ‘bilgi vermedikleri’ gerekçesiyle ceza istedi.